

F.D.N.

25 zastavení

Cestou do Nazareta

Oslovenie
Familiaris consorzio – 3. bod
Báseň – Bojové pole
Hovoríme o rodine I. – Rozvodovosť
Do pamäti a pamätníka – O manželstve
V rodinnej škole – úvod
V rodinnej škole – I. kapitola
- Učme deti 4 základným čnostiam
Príbeh – Paľko Vesielka

Oslovenie:

Brat, sestra, z Božej dobroty a z obetavej ochoty Púdí dostávaš do rúk tento prostriedok, ako sú časť duchovného vedenia.

Tvoj duchovný vodca chce ním nahrádzať čas a sily, ktoré by ti chcel venovať, no žiaľbohu nemôže, či už pre veľkú vzdialenosť, pre celkovú zaujatosť, alebo pre hlásiace sa únavy.

Veríme, že prijmeš tieto slová s láskou a s pozornosťou pre tvoje osobné dobro a pre dobro tvojej rodiny.

Budú obsahovať výklad synodálneho dokumentu o rodinnom spoločenstve, niektoré rady pre výchovu detí, príklady, príbehy, svedectvá, poéziu pre veľkých i pre malých, aforizmy, týkajúce sa rodinného života, aktuality, ba aj žarty.

Prijmi ich s tou láskou, s ktorou ti ich po dlhšom uvažovaní, práci a modlitbách podávajú

tvoji: známi i neznámi bratia a sestry v Pánovi.

V tejto historickej chvíli, keď rodinu napádajú početné sily, ktoré sa ju usilujú rozvrátiť, alebo aspoň pokriviť, Cirkev si uvedomuje, že dobro spoločnosti i jej vlastné dobro je tesne zviazané s dobrom rodiny.

Preto pociťuje veľmi živo a naliehavo svoje poslanie hlásať všetkým Boží plán o manželstve a rodine, zabezpečovať im plnú životnosť spolu s ľudským a kresťanským zdokonaľovaním, a tak prispievať k obnove spoločnosti i samého Božieho ľudu.

Familiaris consortio – 3. bod

Bojové pole

Odporcovi sluhovia sú riadne štvani!

Noc trvá a stále sa len seje...

Napohľad pšenicu nie je vidieť ani,

len kúkoľu krikl'avé sa škeria lány.

Pohľadaj pšenicu!

Kde je?

Keď pšenica sa nájde zdravá,

posilniť ju treba v tejto chvíli.

Na tom sme zatiaľ veľa nerobili,

sem treba hlavné vraziť sily:

pšenica zdravá nech kúkoľ preorientováva

(nech sa kvasom stáva).

Ty hľadáš výzvy ešte? Ktoré?

Skadiaľ to hlavné pokynú?

Peter označil bojové nám pole,

všetky sily dobrej vôle,

Hor sa!

Posilňovať rodinu...

I. Hovoríme o rodine,

o tom, ako sa v súčasnosti stále viac odkláňa od svojho pôvodného určenia a aké hrozné následky to má pre ľudskú spoločnosť i pre Cirkev.

Deje sa to hlavne rozvodovosťou, zámernou manželskou neplodnosťou a výchovnou nezodpovednosťou. V tejto prvej úvahe sa dotkneme rozvodovosti. A začneme od Adama.

Keď podľa slov knihy Genezis uvidel pomocnicu, ktorú mu stvoril Boh z jednej čiastky jeho hrude, povedal: Menovať sa bude Mužena, lebo je vzatá z muža. A hneď za tým nasleduje veta: Preto muž opustí svojho otca i svoju matku a príľne k svojej žene a budú dvaja jedným telom. Týmto slovám treba pravdaže rozumieť. Chce sa nimi povedať, že jednota medzi mužom a ženou, ktorú mu Boh dal za manželku, je oveľa užšia ako tá, ktorá je medzi dieťaťom a jeho rodičmi. Ako dieťa nemôže prestať byť dieťaťom svojich rodičov, tým menej môže žena prestať byť manželkou svojho muža a muž manželom svojej ženy. Manželstvom sa z dvoch stáva jedno. Tu jedna a jedna je len jedna.

A Boh už od samého začiatku žiada veriť v túto čudnú matematiku, ale človek, opierajúci sa viac o svoje zmysly, ako o jeho slovo, viac o svoje chute, ako o Božie prísluby, neprestáva protirečiť, aj keď to Boží Syn, Ježiš Kristus zakázal slovami: Čo Boh spojil, nech človek nerozdeľuje. No človek si tu nedá povedať. Ďalej protirečí. A keby len slovami... Jeho neúctivé diskusie s Bohom sa menia na bezočivé neposlušnosti, počet ktorých zo dňa na deň stúpa. Štatistika spred pár rokov, podľa ktorej sa u nás rozvádzalo každé štvrté manželstvo, je už nespoľahlivá.

Podľa tohoročnej sa rozvádza už každé tretie.

Tento bolestný spoločenský jav vysvetľujú niektorí skutočnosťou, že dnešní manželia sú náročnejší a od svojho manželstva očakávajú viac, ako tí, čo žili pred nami.

Žeby to bola pravda?

Od manželstva môže človek len toľko čakať, koľko doň vkladá. Ak minulosť týmto bláznovstvom rozvodovosti netrpela, tak zaiste preto, že v manželstve nevidela iba príjemnú sentimentálnu lásku, ale aj tú obetavú, živú z viery v Boha a z poslušnosti voči Cirkvi. Zaujímajú nás začiatky, priebeh a dôsledky rozvodov?

Nie je ťažko spoznať ich?

Stačí zájsť za daktorým susedom, príbuzným alebo si vypočuť niektorého kolegu zo zamestnania. Z tých mnohých prípadov, ktoré sa navzájom líšia, ale aj podobajú, sa dozvedáme, že to obyčajne začína tichou domácnosťou, ktorú vystriedajú výbuchy, stupňujúce sa tak, aby ich aj susedia počuli. Nasledujú sťažnosti u príbuzných a priateľov. A keď sa tieto zmenia na výslovné ohovárky partnera, vynesú sa zo súkromia na verejnosť. Súdna sieň im dá úradnú vážnosť. Zostaví sa zápisnica s bojzlivými alebo energickými podpismi.

Po rozdelení jedného tela, po zamietnutí výroku: Čo Boh spojil, človek nech nerozdeľuje, nasleduje delenie majetku a živého inventáru, delenie detí. Nato sa rozchod pečatí novým zväzkom, v ktorom už neplatí Božia, ale len ľudská matematika, kde jedna a jedna sú dve.

Nestálosť tohto nového zväzku naznačujú aj deti, z ktorých niektoré sa volajú moje, druhé tvoje a tretie naše. Ak sa, pravdaže, kvôli upresneniu nepridá aj takýto prívlastok - tie tvoje, čo si mal s prvou manželkou.

A čo ten, čo bol rozvodom nie potešený, ale postihnutý?

V niektorých prípadoch sa drží, ale zväčša sa po čase aj on stáva súčasťou ničivej reťazovej reakcie, ktorej ohraničenie je ťažko uhádnuť. Každý takýto nový zväzok posilňuje, pravdaže verejnú mienku, podľa ktorej je lepšie rozísť sa, ako sváriť.

Dnes by sa takéto riešenia manželských nezhôd chceli nazvať humanizmom, ľudskosťou. Zástupy neurotizovaných sirôt, ktorým rodičia ešte žijú, ako sa zdá, nezaujímajú propagátorov rozvodov, hoci už ani bezpečnosť, ani nápravné zariadenia nevedia, čo si s nimi počať. Číslo tridsaťdva tisíc je veľké.

A nespomíname ho tu náhodou. Vyjadruje počet rozvodov u nás za rok 1975, ktorý odvtedy ešte vzrástol. A vyjadruje aj práve toľko súdnych rozhodnutí, z ktorých každé predpokladá aspoň päť ľudí a trvá aspoň hodinu, koľko času a energie sa vyplytvá len pri súde!?! A čo potom v príslušnej administratíve, najmä ak pomyslíme na presuny v zamestnaní a v bývaní?

Naozaj, veľa stojí jednotlivca i spoločnosť táto neposlušnosť voči Bohu. Ale nechajme toto smutné vyratúvanie. Lepšie bude opýtať sa, čo my robíme alebo hodláme robiť proti šíriacej sa záplave manželských neverností? Veď ak milujeme svojho Boha, ako si to myslíme alebo aj hovoríme, nemôže nám byť ľahostajný nijaký odklon od jeho svätej vôle. Ak z lásky k Nemu milujeme blížneho, nemôžu nám byť ľahostajné dôsledky tohto odklonu. Zaiste nás bude zaujímať ako chce Cirkev, vedená Božím Duchom, riešiť tento boľavý problém.

Vypočujme ju:

V 83. a v 84. bode svojho dokumentu o Rodinnom spoločenstve hovorí: Manželskú rozluku, ku ktorej môžu doviest' manželov rozličné dôvody, treba pokladať až za krajné riešenie manželského problému. Rozluku preto možno dovoliť len tam, kde sa všetky rozumné pokusy ukázali neúspešné.

Kde sa musela pripustiť, nech cirkevné spoločenstvo vyvíja úsilie priviesť rozlúčených k odpusteniu a návratu, alebo aspoň k zachovaniu manželskej vernosti. Tým, čo sa rozlukou dostali do obt'ážneho postavenia, má sa poskytovať aj iná pomoc, najmä tej stránke, ktorá nemá na rozluke vinu.

Ak však ide o rozvod, ten v nijakom prípade nemožno uznať za dovolený. No, ak sa už uskutočnil, cirkevné spoločenstvo má rozvedených všemožne zdržiavať od ďalšieho sobáša, ktorý sa v nijakom prípade nemôže stať manželským zväzkom. Ak poslúchnu, dovoľí sa im pristupovať ku sviatostiam. Ak nie, účasť pri eucharistickom stole im nie je dovolená.

Výnimkou by mohli byť len tí, čo svoj nový zväzok úprimne oľutovali a po sviatosti zmierenia sa zaviazali žiť v úplnej manželskej zdržanlivosti. No veriaci nemajú zostať nečinnými ani

tam, kde ide o rozvedených a znovu zosobášených.

Podľa usmernení spomínaného dokumentu majú v nich udržiavať vedomie, že krstom ešte patria do Cirkvi, kde majú počúvať Božie slovo, navštevovať bohoslužbu, snažiť sa o kresťanskú výchovu svojich detí a kajúcimi skutkami si denne vyprosovať Božiu milosť.

Ak prijímame tieto smernice Cirkvi s tichým alebo i hlasným súhlasom, je to zaiste pekné. Ale dajme si otázku, či podľa nich aj konáme. Manželstvo je Božia ustanovizeň, Božie dielo. Preto aj tu v plnom rozsahu platí, čo dal napísať Svätý Duch: Kto ničí Božie dielo, toho zničí Boh. A ešte si tu treba pripomenúť, že okrem hriechov z prestúpenia príkazov sú aj hriechy zo zanedbania dobrého, rovnako ťažké, rovnako nebezpečné. Necítíme ich aj my vo svojom svedomí?

Zo spomínaného cirkevného dokumentu vyplýva, že všetci sme zodpovední za to, že je to dnes s manželstvami vo svete tak. Je to teda aj naša vina, ak to ide v tejto oblasti stále k horšiemu.

DO PAMÄTI A PAMÄTNÍKA

O manželstve:

Dnes sme takí vzdelaní, že nás neprekvapí nič, okrem šťastného manželstva.

Manželstvo je dnes prechodné obdobie od sobáša po rozvod a je práve také cenné, ako tí, ktorých spája. Obvykle teda nestojí za nič.

Je ľahšie zbaviť sa svojho kritika ako svojej chyby.. Aj preto sa rozvádzame.

No ak sa človek prizná k omylu, dokazuje, že je dnes múdrejší ako včera.

Göthe myslí, že v manželstve sa treba niekedy poškrípať, lebo len tak sa manželia o sebe dozvedia, čo treba.

No hádka s mužom má vyzerat' tak, ako keď sa voda prereže nožom.

Niektorí hovoria, že manželstvo je najprísnejšie väzenie, kde každý väzeň má svojho dozorca

Áno, kladie síce medze jednotlivcovi, ale tým dáva istotu celku. Pravda, ak nie je pre niekoho stav, ale program, t.j. niečo, na čom sa musí stále pracovať, čo nie je nikdy hotové.

V rodinnej škole

Nasledujúce krátke kapitolky o rodinnej výchove nechcú byť vedeckými pojednaniami, ale ani hromadou nezosúvisených praktických skúseností.

Ale je nádej, že rodičia, ktorých Pán Boh požehnal potomstvom, nájdu v nich aspoň niektoré odpovede na svoje časté, niekedy dost' úzkostlivé otázky: Čo robiť? Aké výchovné ciele dosiahnuť, aby raz mohli so spokojným svedomím povedať, že splnili svoje rodičovské poslanie?

Odpovedáme – predovšetkým štyri:

Poslušnosť, spravodlivosť, lásku a nábožnosť.

Ďalšie otázky, ktoré tu prichádzajú do úvahy, t.j. otázky, ako to robiť, ako dosahovať spomenuté štyri ciele, stávajú sa v nasledujúcich kapitolkách druhoradými.

Dotkneme sa ich preto len letmo.

Najprv preto, že každé dieťa je iné a iné sú aj okolnosti, v ktorých sa jeho výchova uskutočňuje. A potom aj preto, že nie všetci rodičia majú tie isté výchovné prostriedky a nie všetci majú rovnaké vychovávateľské schopnosti.

A konečne preto, že už je dost' príručiek ktoré sa usilujú odpovedať na tieto druhoradé otázky, hoci ani jedna z týchto príručiek neoslobodzuje vychovávateľa od individuálneho uvažovania a od poradenia sa s niekým, kto v tejto oblasti nadobudol určitú skúsenosť.

Nie je teda v nasledujúcich kapitolkách „O výchove v rodine“ všetko, ale predsa dost' z toho, čo môže rodičov povzbudiť a pomôcť im pri práci zo všetkých najt'ažšej, ale i najdôležitejšej.

Predpokladá sa, že nezabudnú pri tomto svojom snažení na Toho, ktorý je naším spoločným Otcom a má s nami, ako so svojimi deťmi, neraz veľké trampoty.

On vie, ako t'ažko je človeka vychovávať.

Dúfajme preto, že nás pochopí a pomôže nám, ak ho i to poprosíme.

Kapitola 1.

Učme deti základným čnostiam, z ktorých prvá je poslušnosť, druhá spravodlivosť, tretia láska a štvrtá nábožnosť.

Tieto štyri čnosti zhrňujú v sebe všetko, o čo sa má snažiť rodinná výchova.

Poslušnosťou, ako mostom, dostáva sa dieťa ku všetkému, čo sa od neho požaduje. Ňnou nadobúda dobré vlastnosti a stráca postupne tie nežiaduce, pravdaže, ak sa od neho vyžaduje poslušnosť nielen rozkazmi a zákazmi, odmenami a trestami, ale aj osobným príkladom, využívajúc jeho napodobivosť a jeho rozvíjajúci sa rozum.

Poslušnosť je teda most k dvojici čností, spravodlivosti a láske, ktoré celocirkevná Synoda o rodine pokladá za základ každej výchovy.

Za základ i cieľ.

Keď sa v konaní dieťaťa začne objavovať spravodlivosť, ktorá dá každému, čo mu patrí, a začne sa v ňom objavovať aj láska, ktorá dá i viac, môže sa vo všeobecnosti povedať, že je vychované.

Tieto dve čnosti medzi sebou tak úzko súvisia, že láska bez spravodlivosti je nemožná a spravodlivosť bez lásky neúplná.

Dieťa má preto pri každej prejavenej pozornosti a pri každom dare cítiť, čo voči nemu rodičia uplatňujú, či spravodlivosť a či lásku, či mu dávajú to, čo mu patrí, alebo mu dávajú i niečo navyše.

Len takto si nebude robiť nepravé nároky a nezabudne na vďačnosť za to, čo sa mu dostalo navyše.

A ak sa naučí uplatňovať tieto čnosti aj voči iným, bude výchovne tam, kde ho chceme mať.

Príklad, ktorý nasleduje, môže nám vec trochu objasniť.

Paľko sedel za kuchynským stolom, jazyk mal zaseknutý medzi zubami a horlivo čosi písal.

- Čo tak usilovne píšeš? – pýtala sa ho matka od sporáka.
- Účet pre teba! odpovedal chlapec bez toho, aby sa dal nejako vyrušiť.
- To som zvedavá – usmiala sa matka.
- Však uvidíš, keď budem hotový!

Účet do Paľka Vesielku pre matku:

za prinesenie uhlia – 3x	- 3 koruny
za štepanie deva – 3x	- 6 korún
za prinesenie vody – 6x	- 6 korún
za donesenie chleba a masla	
z obchodu	- 5 korún
za zametanie kuchyne v sobotu	- 4 koruny
Spolu:	- 24 korún

- Pravda mi dáš peniaze... Však som si ich zarobil – nástojil chlapec.
- Najprv na druhú stranu napíšem svoj účet – usmiala sa matka.
- Tvoj účet? – pýtal sa zadivene chlapec. Aj ty si voľačo pre mňa urobila?
- No, len trochu! – prikývla matka.

Potom vzala pero a písala:

Účet pani Vesielkovej pre jej syna Paľka:

osem tokov mu varila	- nula korún
osem rokov mu všetko prala	- nula korún
dvetisíc krát ho umývala a česala	- nula korún
päťdesiat krát mu nohavice a kabát plákala	- nula korún
sto nocí pri ňom prebdela, keď bol chorý	- nula korún
Spolu:	- nula korún

Chlapec si pozorne prezrel matkin účet.

Potom celý v rozpakoch povedal:

- Ale prečo si všade napísala nula korún?

- Lebo matka svojmu dieťaťu všetko robí zadarmo – odpovedala pani Vesielková... Ale je ti dám tvojich dvadsaťštyri korún, čo si si zarobil...

A tu sa začal chlapec brániť.

- Nie, mama, nesmieš mi dať... Ani korunu... Tvoj účet by mal byť tisíckrát väčší ako môj. To nebudem môcť vyplatiť, ani keby som sto rokov žil. – Zahanbene pokrčil papier a hodil do ohňa...

Čnosť nábožnosti, ktorú pripájame k poslušnosti, spravodlivosti a láske ako poslednú, je tu nato, aby výchovu dieťaťa uľahčila, dovŕšila a zachovala.

Len Boh je dokonalým znalcom ľudských srdc a len on je schopný meniť ich.

Rodičia sú pri výchove iba jeho pomocníkmi.

Aj to len dočasným.

On zostáva s ich dieťaťom natrvalo, aby pomocou jeho nábožnosti zachoval i zdokonaľoval, čo dobrého svojím výchovným pôsobením oni doňho vložili.

Potreba nábožnosti pri výchove dala by sa vyjadriť týmto známym výrokom Písma:

„Ak Pán nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú. A ak on nestráži, čo sa postavilo, márne bdejú tí, čo strážia.“